

# GAZETA KORRESPONDENTA WARSZAWSKIEGO Y ZAGRANICZNEGO.

Z WARSZAWY DNIA 11. LUTEGO ROKU 1800. we WTOREK

z Wiednia dnia 29. Stycznia.

Arcy-Xiaże Palatyn wraz z małżonką swoją wyjechał dziś zrana do Ofen. Na d. 25 Posel Rofyjski Hrabia Kalitscheff, a na dniu 27 Hr. Trautmansdorff dawali dla nich bal wielki.

z Londynu dnia 24. Stycznia.

Rząd Francuzki przyśłał powtórne do Dworu kuryera, z nową notą ministra interesów zagranicznych do Lorda Grenville i przyłączonym do niej listem następującym:

z Paryża d. 24. Nivos 8. roku (14 Stycz. 1800.)

Milordzie. Nie tracąc najmniejszej chwili, oddałem natychmiast Pierwszemu Konsulowi Rzpltey notę urzędową pod dniem 14 Nivos, przez ciebie przyślaną, i odebrałem zlecenie przesać ci przyłączoną tu urzędową odpowiedź. Przyimił Milordzie zapewnienie mojego wysokiego szacunku.

(Podpisano) Talleyrand.

N O T A.

Gdy przesłana pod dniem 14. Nivos R. 8. od ministra Krola Jmci Angielskiego Nota, Pierwszemu Konsulowi Rzpltey przełożoną została, nie bez zadziwienia postrzegł on, iż się wspierała na zdaniu nie dosyć prawdziwym, względem przyczyn i początku wojny terazniejszej.

Dalecy od twierdzenia, aby Francya do tej wojny powód dała, powinniśmy przypomnieć, iż ta od początku swojej rewolucyi zawsze uroczyscie miłość pokoiu, zrzeczenie się zdobytców, i uszanowanie dla niepodległości wszystkich Rządów oświadczała, i wątpić bynajmniej nie należy, iż gdy w tymże samym czasie zupełnie samemi tylko wewnętrznymi okolicznościami zaięta była, unikała wszelkiego do interesów Europy wpływu i zawsze oświadczeniem swoim wierną pozostawała.

Lecz jak tylko rewolucya Francuzka zaszła, cała prawie Europa będąc zupełnie przeciwney opinii, utworzyła ogólny związek w celu zniszczenia teyże rewolucyi. W istocie samey atak nastąpił wprzód jeszcze, nim otwarcie był rozpoczętym, podniecono opór we-

wnątrz Francyi, oppozycyoniści zostali dobrze przyjętymi, ich niesforne deklamacye były popierane, Narod Francuzki został zmiewanym w osobie swoich agentów, a Anglia dała do tego mianowicie przykład, przez oddalenie upoważnionego w charakterze swoim ministra Francuzkiego. Nakoniec Francya była rzeczywiście na długi czas wprzód, w honorze swoim, niepodległości i bezpieczeństwie atakowaną, nim jeszcze wojna wypowiedzianą została.

Układom podbijania, niszczenia i podziałów, które przeciw Francyi przygotowane były, a które pokilkakrotnie skutecznie starano się, i w przedsięwzięciu swoim nie ustawano, przypisać sprawiedliwie powinna Francya, wszystkie klęski które poniosła, i których Europa także doświadczyła. Takowe układy od dawnego czasu bezprzykładne, przez wzgląd na Narod tak potężny, nie mogły za sobą pociągnąć iak tylko nayokropniejsze skutki.

Napaśtowana ze wszystkich stron Rzplta, musiała powszechnie rozpostrzedz dzielność w obronie swojej, i jedynie w celu utrzymania swojej niepodległości, musiała użyć środków, które w własnej potędze i w męstwie obywatelów swoich znalazła. Dopoki widziała, iż nieprzyjaciele iey uporczywie wzbraniłi się od uznania iey praw, polegała jedynie na sile oporu swojego, lecz gdy ci przymuszeni zostali odstąpić od nadziei napaści na Rzplte, skłoniła się zaraz do środków pojednania, i okazała wszelką gotowość do pokoiu, a jeżeli te iey życzenia nie zawsze skutecznemi były, jeżeli wśród krytycznych okoliczności wewnętrznego położenia swego, iakie za sobą rewolucya i wojna sprowadziły, dawni rządcy władzę wykonawczą we Francyi piastujący, nie zawsze okazali tyle umiarkowania, ile narod męstwa okazał, tedy to przypisać szczególnie należy zgubnym i upornym krokom nieprzyjacielskim, na których popieranie Anglia roztrwonila skarby swoje, jedynie w celu dokonania upadku Francyi.

Lecz gdy życzenia Króla Jmci *Angielskiego* stosownie do zapewnień jego, zmierzają zarówno z życzeniami Rządu *Francuskiego* do przywrócenia pokoju, czemuż zamiast usprawiedliwienia się z wojny, nie zwrócona jest raczej uwaga ku środkom do niej ukończenia. Y iakież zawada mogłaby stać na przeszkodzie do wspólnego obu stron porozumienia, z któregooby wzajemne wypłynęły korzyści, kiedy mianowicie Pierwszy Konsul Rządu *Francuskiego* w osobie swojej tyle dał dowodów gotowych chęci swoich do przyniesienia końca klęskom wojny, i do ściśłego dochowania wszystkich zawartych Traktatów?

Pierwszy Konsul Rządu *Francuskiego* nie mógł wątpić o tym, aby Król Jmci *Angielski* nie uznawał prawa iakie mają Narody, wybrania sobie takiego kształtu rządu iaki im się podobą, gdy sam Król winien koronę swoją takowemu prawu użyciu, lecz pojąć tego nie mógł iak minister Króla Jmci *Angielskiego*, do takowej głównej zasady, na której jestestwo wszystkich towarzystw politycznych wspiera się, mógł przyłączać oświadczenie dążące do mieszanja się w wewnętrzne okoliczności Rzeczypospolitej, co dla Narodu *Francuskiego* i Rządu jego niemniej byłoby szkodliwą rzeczą iak dla samej *Anglii* i Króla Jmci, gdyby chciano czynić wezwanie do tego kształtu rządu Republikańskiego, iaki sama *Anglia* w środku wieku przeszłego przyjęła, lub gdyby chciano znowu powołać do Tronu familię, która wprawdzie przez rod swój miała do niego prawo, lecz którą rewolucya z niego strąciła.

Kiedy Król Jmci *Angielski* w niezbyt dawnym czasie, chociaż jeszcze systema konstytucyjnej Rządu ani tej mocy ani tej trwałości iaką ma teraz nieokazywało, sądził się w stanie wezwania do negocyacji i konferencyjow pokoju, iakże może być aby teraz niechciał być skłonny do odnowienia negocyacji, za których przedkimi pospieszem terazniejszy zobowiązany stan okoliczności zaręcza? Z każdej strony wznosi się głos Narodów i ludzkości za ukończeniem wojny, która tylu wielkimi klęskami jest oznaczona, a której przedłużenie zagroża *Eropie* powszechnym wstrząśnieniem i nieuleczonemi ciosami.

Dla położenia tamy szerzeniu się tej klęski, i sprawienia aby wina okropnych jej skutków na tych tylko spadła którzy powód do niej dali, Pierwszy Konsul Rządu postanowił, przynieść natychmiast koniec wszelkim krokom nieprzyjacielskim i zawrzeć zawieszenie broni, aby w tym celu z obu stron pełnomocnicy mianowani być mogli, którzy do *Dunkierki* lub innego w dobrym położeniu do szybkiego

prowadzenia wspólnych negocyacjiow zostały tego miasta, udawszy się, tamże niezwłocznie uskutecznili przywrócenie pokoju i dobrą przyjaźń między Rządem *Francuskim* i *Anglią*.

Pierwszy Konsul ofiaruje wydać potrzebne do tego zamiaru paszporty. W *Paryżu* dnia 24 *Nivos* 8go Roku (14 Stycznia 1800.)

(Podpisano) *Talleyrand*.

Odpowiedź Lorda *Grenville* była następująca:

„Przesłana przez ministra interesów zagranicznych Nota rządowa którą niżej podpisany odebrał, była Królowi oddana.

J. K. Mość nie może bez zadziwienia widzieć, iż terazniejsi Władcy *Francyi* usiłują w tej Nocie systematycznie usprawiedliwić nierozdraznioną napasć *Francyi*, która jedyną rzeczą i początkiem wojny tej była, a do poparcia tego równie fałszywych używają pozorów iakie z początku teyże napasći wyśławiać starali się. Król Jmci nie będzie na żadne odpowiadał twierdzenia, których fałszywość powszechnie jest teraz uznana, twierdzenia które przynajmniej w tym co się tyczy postępowania Króla Jmci nie tylko wszelkich dowodów są pozbawione, ale nadto przez jasność czynów, i przez dane właśnie w swoim czasie od samego rządu *Francuskiego* świadectwo zupełnie obalonymi zostały.

Co się tyczy zamiaru Noty J. K. Mości odwołuje się do odpowiedzi dawniej na rozkaz jego przesłanej.

Król Jmci bez zwłoki oświadczył się względem przeszkod, które podług mniemania jego żadney nie obieciały korzyści dla negocyacji w terazniejszej chwili. Powody do rozpoczęcia negocyacji, w Nocie rządowej *Francuskiej* wyrażone, są tylko osobistemi skłonnościami, oświadczeniem o pokoiu i przyszłego traktatów zachowania, w celu zabezpieczenia mocy i skutków tychże skłonności, przypuściwszy iż takowe skłonności w istocie samej znajdują się, i przypuściwszy trwałość nowego po tak nagłym skutku Rewolucyjow wprowadzonego systemu, lecz wszystkie te rzeczy jedynie tylko przez skutki doświadczenia i rzeczywistość czynów wyjaśnionemi być mogą.

Król Jmci ogłosił *Francyi* z otwartością i rzetelnością iakich po nim chęć przywrócenia pokoju istotnie wymagała, najszybszy i najpewniejszy sposób do osiągnięcia tego wielkiego zamiaru, lecz razem oświadczył w równie uroczystych wyrazach i z równą dokładnością, iż nie ma zamiaru obcemu mocarstwu kształt rządu przypisywać, iż zatrudnia się szczególnie bezpieczeństwem własnych krajów i *Europy*, i że gdy ta istotna okoliczność dostatecznie w jakimkolwiek bądź sposobie za-

warowaną mu zoftanie, ón ftarać fię będzie wraz z przymierzącami swoimi, o ułożenie takich ſrzedkow, aby wſpólnie i bez zwłoki negocyacya rozpoczęta była względem przywrocenia powszechny seokynoſci.

Krół Jmć ftatecznie obftaie przy tym oſwiadczeniu, i tylko na takowych zaſadach wsparcia trokliwość iego o beſpieczeńſtwo poddanych ſwoich, może dozwolić mu odfłapienia od ſyſtematu ſilney obrony, ktoremu pańſtwa Jego pod opieką opatrzoſci Boſkiej, winne ſą utrzymanie tey pomyſlnoſci iakiey doznaia. W *Downingſtreet* dnia 20 Stycznia 1800.

(Podpiſano) *Grenville*.

Nota Miniſtra *Talleyrand* nie była tą razą z napisami Republikańskimi *Wolność i Równość*. Kuryer *Francuzki* który ia na dniu 17 do *Dover* przywiozł, był ten ſam który nie dawno z liſtem *Buonapartego* przyjechał.

Na dniu 22 wspomniona Nota i Odpowiedz złożone były w obu izbach Parlamentu z przyłączonym nałepniącym poſełſtwem Królewſkim.

„Gdy z początku teraźniejszego poſiedzenia Parlamentu dozwolone ſummy pieniężne obrachowane tylko były na potrzeby pierwszych mieſięcy roku teraźniejszego, przeto Król Jmć zaleca Izbie dalsze w tey mierze ſtaraanie, iakie potrzebne w teraźniejszych okolicznoſciach na rozmaite wydatki krajowe i mocne wojny popieranie uznanemi będą, a Król Jmć wydał rozkazy aby doſtateczne obrachunki w tym celu izbie przełożone zoſtały.

Krół Jmć oſadził takżę w tey okolicznoſci za rzecz przyzwoitą ſwieżo przez nieprzyjaciela uczynione oſwiadczenia, równie iak na rozkaz Królewſki wygotowane odpowiedzi złożyć w kopiach Parlamentowi.

Krół Jmć najmocniejszą pokłada ufnoſć, iż te odpowiedzi uznane będą od Izby za zgodne z ſposobem poſtępowania, iakiego po nim w tey okolicznoſci ſzacunek dla najważniejszych korzyſci krajów iego wymagał, a gdy żadna rzecz bardziej ferca Królewſkiego nie dotyka iak chęć (ile tylko ſtan okolicznoſci wymagać będzie) przywrocenia powszechny ſpokoyoſci w *Europie* na pewnych i ſtałych zaſadach, równie iak trokliwość czuwaiać nad beſpieczeńſtwem i trwałą wiernego ludu ſwoiego pomyſlnoſcią, przeto Król Jmć ma nadzieję w dalszych Parlamentu wsparciach, i ſtały gorliwość poddanych ſwoich w użyciu takich ſrzedkow, które nayprzyzwoitszymi ſą do wzmożenia okazałych korzyſci iakie w oſtatniej kampanii na korzyſć ſprawy ogoinęj otrzymane zoſtały, nakoniec w doprowadzeniu tey wielkiej walki, którą Król Jmć prowadzi, do pewnego i ſławę przynoſzącego celu.

W wyższej izbie *P. Grenville* przeczytał drugie poſełſtwo Królewſkie, w którym wymieniono było, iż gdy teraźniejsza przykra pora roku nie dozwala, aby użyte do wyprawy w *Hollandyi* obce woſyka mogły nazad do kraju powrócić, przeto Król Jmć ſtoſownie do traktatu, woſyka te kazał rozkwaterować na wyſpach *Jersey* i *Guernsey*.

*P. Sheridan* oſwiadczył iuż, iż będzie dopraszał fię o dochodzenie przyczyn niepomyſlnych tey wyprawy ſkutkow, i w tym celu żadał zebrania pełney Izby na dzień 5. Lutego. *P. Tierney* wniósł, aby do tegoż ſamego dnia rozwagi nad korreſpondencyą z Rządem *Francuzkim* odłożone zoſtały. Lecz *P. Pitt* oparł fię temu, wyſtawiając nagłoſć intereſſu, i żadał przyspieszenia rozwagi.

W Parlamencie da fię widzieć cała oppozycya, dotąd ſami tylko *PP. Tierney* i *Johns* z tey partyi widzieć fię dawali. *P. Fox* ukaże fię na feſtyi, w ktorej rozwagi nad propozycyami *francuzkiemi* czynione będą.

Nasze miniſterialne piſma twierdzą, iż *Buonaparte* dla tego mianowicie podał *Anglii* propozycye do pokoju, aby wzmoćnić w Parlamencie *Angielskim* oppozycyą, w czasie rozpoczęcia onego.

Wczoray przybył tu kuryer do Barona *Jacobi* Poſła *Pruſkiego*.

Wczoray Rada tajna zebrana była przez 3. godziny w kancelłarij *Lorda Grenville*.

Jeden z naſławniejszych mężów wieku naſzego Generał *Washington* umarł na dniu 15 Grudnia w ſwoiej wioſce *Mount Verna* zwanej, po 23 godzinney chorobie z zapalenia ſzyi pochodzącej, w roku 67. życia. Umarł wſród zupełnego ſławy ſwoiej zachowania, którą iako wodz i iako rządzca nabył, a przez równie piękne iak pożyteczne życie prywatne zagruntował.

*Washington* (mowią *Amerykańskie* piſma) był człowiek pięknego wzroſtu, doſyć znacznego tuczu, i oczu mocno przenikających. Na wzór *Sokratesa*, poſiadał on rzadką moc nad ſobą ſamym i dzielną ſiłę rozſadku. W poſiedzeniach mianowicie rozmawiał z wielką oſtrożnoſcią i wſtrzymanoſcią, w pożyciu domowym był bardzo ſłodkim, dla podległych ſobie dobrym, dla przyjaciół wiernym i ſtłym. W czynach i piſmach miał właſciwe ſobie przymioty. Miłość ſławy była w nim ograniczona, lecz miłość oyczyzny była u niego bez granic. Przez cały ciąg ſprawowania doſtoynoſci Prezydenta Stanów Ziednoczonych, nigdy on nie umieſzczał krewnych ſwoich na żadnych, zykownych urzędach. O-

sobista bezintereseowność stanowiła pierwszą cechę charakteru jego, który nigdy żadną moralną plamą skalanym nie został. *Ameryka* ma zamiar wystawić kolos dla niego, lecz pamiątka jego bardziey ieszcze w sercach mieszkańców nie startą zostanie, u których przez wyborne rządy swoje tyle sobie zasłużył względem i niesmiertelney zyskał sławy.

Obywatel *Otto* do zamiany niewolników *Francuzkich* na miejsce Ob. *Niou* przeznaczony, przybył już do *Dover*, i czeka tylko na paszport dla udania się do *Londynu*.

Nowa kampania wodą i ładem do ktorey ze wszystkich stron iak największe czynią się przygotowania, iest wypadkiem z noty *Talleyranda* i odpowiedzi *Lorda Grenville* wynikającym.

Trzech synów *Xiążęcia Orleans* przybyło do *Halifax* w celu udania się ztamąd do *Londynu*. Teraźniejszy Gubernator w *Halifax* *Xiąże de Kent* mile ich przyjął, nie mógł jednak zezwolić na wyjazd ich do *Anglij*, dopókiy nieprzyszło w tey mierze dla nich zezwolenie Królewskie, które już teraz otrzymali. Przybędą tu z *Nowego Yorku*, i mają z sobą wielkie skarby, które zapewne zebrali z oszczędzenia summ odbieranych od Rządu Hiszpańskiego w *Havannah*.

Podług listów z *Archangelu* pod dniem 23. Grudnia, mrozy tak wielkie w tey okolicy panowały, iż na dniu 16. tegoż miesiąca merkurys w barometrach zamarzał.

W schwytaney z *Egiptu* korespondencyi, znajduią się instrukcyje przez *Buonaparte* dane Generałowi *Kleber*. Zaleca on *Kleberowi*, aby wszystkich przyłożył usilności do utrzymania *Egiptu*, który w teraźniejszey słabości Państwa *Tureckiego* prędzey lub późniey wpadłby w ręce *Europejskie*. Gdyby zaś nie mógł się utrzymać, radzi mu, aby nieustawał w rozpoczętych z *Turkami* negocyacyach, i te przyprowadził do tego stopnia, iżby przynajmniej *Francuzi* zaimali *Mamelukow* mogli zostać w *Egipcie* administratorami kolonialnemi kraju tego. Zaleca mu nadewszystko, aby posłał do *Paryża* w zakładzie lub pod iakimkolwiek innym pozorem 600. *Mamelukow*, którzyby tam przyzwoite odebrawszy wychowanie, mogli za powrotem do kraju swego przyłożyć się do poloru onego.

Korespondencya ta dochodząca do dnia 10. Października, powierzona była młodemu oficerowi nazwiskiem *Barras*, synowcowi ex-dyrektora. *Buonaparte* opuścił *Egipt* na dniu 23. Sierpnia. Miał on przed odjazdem swoim widzieć się z *Kleberem* w *Rozecie*, lecz potym

odeśłał mu tylko patent na Generała *en chef* armij wschodu, tudzież instrukcyje których kopią *Kleber* posłał Dyrektoryatowi, a która teraz w ręku ministrów naszych znajduje się.

Nasze papiery nieco się podniosły przez zdarzenie osobliwsze. Dom tutejszy *Lapenove* podał na tutejszą komorę ładunek pieprzu przeznaczony do *Calais*, do którego przewiezienia wyszedł rozkaz gabinetowy. Okręt na którym znajdował się ten ładunek był neutralnym, a że przeznaczonym był dla wielkiego domu handlowego w *Paryżu*, przeto zapewne tenże dom musi mieć także w tey mierze pozwolenie od rządu swego. Zdarzenie to narobiło wiele ciekawosci, nie zdaie się jednak być znakiem do pokoiu.

Ponieważ rozmaite kupieckie do *Anglij* przeznaczone okręty burza rozproszyła, przeto z portów naszych wypłynęło kilka fregat dla dania im zaślony.

*Xiąże de Galles* chory iest na kolki, i był przymuszony po kilka razy krew puszczać.

Słychać, iż dla niedostatku zboża palenie wódek zakazany będzie.

Zajęty w niewolę Generał *Desfourneaux* bywszy kommandant *Gwadalupy* wypuszczony iest na słowo honoru.

Cesarz nowy *Chiński* oddalił pierwszego ministra oycy swego, który tyle był przeciwny zamiarom legacyi *Lorda Macartney*, następcą po nim iest otwartym przyjacielem *Anglikow*.

Syn Generała *Harris* przywiozł Królowi sztandary na *Tippo-Saibie* zdobyte. Inne chorągwie zatoneły wraz z okrętem *Berło* rozbitym przy przylądku *Dobrej nadziei*. Procz tego okrętu wiele ieszcze innych burze morskie o zgubę przypawiły.

Mamy wiadomość, iż w *St Malo* nieprzyjaciel uzbroidł 4. małe wojenne okręty. O wypłynieniu floty *Francuzkiej* z *Brest*, była pogłoska roznieślona przez maytkow *francuzkich*.

Przy brzegach także *Angielskich* burze morskie skołatały 150. okrętów, na których przeszło 1000. ludzi życie utraciło.

Do kompanij *Wschodnio-Indyjskiej* przysłyż wczoray listy od przylądka *Dobrej nadziei*. *G. Dundas* z znaczną siłą wyruszył przeciw zbuntowanym *Hottentotom*.

Kompania ta zamyśla dać Królowi w podarunku ptaka brylantami okrytego który u wierzchu tronu *Tippo Saiba* wisiał.

Na dniu 15 Vice Król *Irlandyi* *Lord Cornwallis* rozpoczął parlament tamtejszy mową następującą.

Milordowie. Odebrałem rozkaz od Króla *Jmci* abym was zwołał w parlamencie. W przey-

zeniu ważnych i pełnych flawy wypadków które oznaczyły ten przeciąg czasu, iaki upłynął odtąd iak ostatnią razą zgromadzeni byliście, wystawiają się nam nayprzyjemniejszy uwagi.

Przez okazałe zwycięstwa armiow połączonych, Królestwa i kraie *Włoskie* zostały uwolnione z pod jarzma *Francuzow*. Tron *Neapolitański* i nasze przyziacielskie z tym Królestwem związki zostały znowu wskrzeszone.

Wyprawa *Francuzka* w *Egipcie* wstrzymaną została w postępowaniu swoim przez dzielność oręża *Tureckiego* i pomoc małego oddziału morskiego Króla *Jmci*, równie iak przez odwagę dowodzącego jemu bohatera.

Plany nieprzyziaciela w *wschodnich Indyach* skończyły się na zupełnym zniszczeniu tej potęgi, która przez sztuczne intrygi nieprzyziaciół w obłąkanie wprowadzoną została, a przez biegłość i dzielność Generałów *W. K. Mci*, posleśsye *Brytańskie* w tej części świata rozszerzone i iak naymocniej zabezpieczone będą.

Przez wylądowanie woysk Króla *Jmci* i sprzymierzonych *Rosyjskich* na brzegi *Hollenderskie*, flotta *Hollenderska* szczęśliwie z rąk nieprzyziaciół oswobodzoną została, a chociaż tak nieprzyziaczna operacyom wojeńnym pora roku sprawiła konieczność tak szczęśliwie rozpoczęte zaniechać przedsięwzięcie, i wstrzymała zupełne dokonanie zamiarów *J. K. Mości*, to jednakże skutek tej wyprawy był dobroczynnym dla Królestwa naszego, gdyż przez to wszelka boiaźń napaści brzegow naszych odsuniętą została, pomimo tak często układanych w tej mierze planow, a flotty *J. K. Mci* postawiły się przez to w stanie wymierzania szczególnie bacznosci swojej na iedyny port, (*Bresl*) z kąd nieprzyziaciół mogłby z nieiaka nadzieją momentalnego tylko skutku kray ten atakować.

Naywiększą staranność moją zwrociłem ja na to, aby nadzwyczajną powierzoną mi władzę, sprawowałem z dzielnością ale razem i umiarkowaniem. Wszelkie usiłowania do insurrekeyi zostały usilnie przytłumione, lecz z żalem wyznać wam muszę, iż nadto często do smutney konieczności przywiedziony byłem działać z surowością, a chociaż publiczna spokojność powiększszey części znowu przywróconą została, nie mogę bez smutku zamilczeć, iż jeszcze nieiaka skłonność do rozruchow i konspiracyi w rozmaitych powiatach panuje, iż wiele osob wszelkich przykładu starań do utrzymania pomiędzy niższemi klasami ludu ducha niepodległości i umocnienia nadziei w wsparciu *francuzkim*.

Tym czasem sądzę rzeczą naypewniejszyą, iż nowa Rewolucya we *Francyi* otworzy oczy

tym poddanym Króla *Jmci* ktorzy przez intrygi nieprzyziacielskie w obłąkanie wprowadzeni zostali, i że ci powroczą a nawet pomnożą miłość swoją do porządku konstytucyjnego, i dobrze urządzoney wolności, przekonani, iż zasady fałszywey wolności prowadzą nakoniec do despotyzmu, a przestępne walki facyow demokratycznych kończą się naturalnie uzurpacją militarną.

Dopoki tylko Rząd *Francuzki* trwać będzie upornie przy zamiarach swoich zniszczenia i ambicyi, równie zagrażających wolności *Europy* iak posleśsijom Króla *Jmci*, nie może przez sam rozsadek inny wybor dla nas pozostać, iak prowadzenie wojny z podwoyną ufilnością. Tylko przez wielkie usiłowania zniszczone bydź mogą zamiary nieprzyziaciela dążące do pomnożenia potęgi swojej, i tym tylko sposobem trwały pokoy do skutku przyprowadzonym bydź może.

Król *Jmci* użył w tym celu z osobliwszym ukontentowaniem ferdecznego i wielkiego wsparcia iakie mu wierny jego sprzymierzeniec Imperator *Rosyjski* podaie, i osądził za rzecz nayprzyzwoitszą użyć wszystkich środków do pomnożenia potęgi swojej. Było więc naywiększym ukontentowaniem dla Króla *Jmci* przyiać ofiarowaną tak powszechnie od milicyi *Angielskiej* służbę.

*Mci Panowie Izby niższej.*

Oczewista potrzeba królestwa tego zabezpieczenia się przeciw wszelkiemu zewnętrznemu lub wewnętrznemu niebezpieczeństwu i zniszczenia napaści nieprzyziacielskiej, gdyby ta przedsięwziętą być miała, przekona was, iak zbawienną jest rzeczą utrzymywać systema obronne, które tak mądrze przyzieliście.

Rozkazałem aby wam złożone były rachunki skarbowe na rok przyszedł, i zupełne pokładam nadzieie, iż w tej mierze względ mieć będziecie tak na bezpieczeństwo Królestwa, iak na honor rządów *J. K. Mci*.

Mam powody do wierzenia, iż znaczne dochodow pomnożenie które w zeszłym roku uskutecznione zostało, postawi was w stanie pomnożenia summ brakujących do utrzymania służby bez ciążącego zwiększenia podatkow.

*Milordownie i Mci Panowie izby niższej.*

Polecam zwykłej uwadze waszey rolnictwo, rekodziela, a mianowicie rekodziela płocienne *Irlandzkie*, i niewątpię aby szkoły protestanckie i publiczne instytuta dotąd przez was wspierane, nie miały jeszcze większego doznawać od was wsparcia.

Waszey mądrości zostawiono iest osądzić, iak daleko będzie potrzebą przedłużyć nadzwyczajną władzę powierzoną rządowi do tym

dzielniejszego uśmierzenia i ukarania spisków i rozruchów buntowniczych.

Król Jmć pokłada nayspełniejszy zaufanie w waszey stałości i mądrości, niewątpiąc iż użycie nayskuteczniejszych środków do ukończenia z chwałą wojny terazniejszey i przywrócenia trwałey w kraju spokoyności.

Zawsze ja będę słuował rad i przekładań waszych, abym przez to iak naylepiey mógł dopełnić rozkazy Króla Jmci i iak naymocniej zawarował dobro i szczęście Krolesiwa tego."

Mowa Vice Krola nie wpomniała nic o Unij, lecz P. *Laurence Parsons* wniósł aby w zwycaynym adressie dołączony był dodatek, wyrażający otwarte odrzucenie Unij z strony izby niższej parlamentu *Irlandzkiego*, gdyż ta rownie *Anglij* iak *Irlandyi* szkodliwą bydz może.

P. *Grattan Fox* *Irlandzki* nazwał ministra *Britańskiego* zdrajcą, który podaie projekt przez który *Irlandya* utraciłaby wolność i niepodległość swoją tak uroczyscie iey w roku 1782 zaręczoną i utwierdzoną. Dla słabości swojej musiał mówić siedzący i zakończył mowę swoją temi słowy. „

Już może nie mam wiele dni do życia, może ten głos mój już jest ostatnim, lecz niech go wydam dla utrzymania i ratunku Oyczyzny moiey. Ostatnie tchnienia moje składam na tym samym ołtarzu, na którym niepodległość *Irlandyi* ma się stać ofiarą."

Wszakże wniosek wspomnionego dodatku został 138. kreskami przeciw 96. odrzuconym.

Katolicy odbywają w *Dublinie* posiedzenia i jednomyślnie przeciw Unij oświadczają się.

Parlament *Irlandzki* został odłożonym do dnia 3. Lutego, w którym to dniu poselstwo Królewskie względem Unij wprowadzone być ma.

P. *Grattan* rachuje 114. członków którzy Unij opierać się będą.

W Parlamencie *Angielskim* spodziewamy się poselstwa Królewskiego względem pożyczki dla Cesarza i subdiów dla *Moskwy*.

z *Hagi* dnia 27. Stycznia.

Wczoray w wieczor przybył tu G. *Augereau* przyjmowany z wszelkimi honorami wojskowemi.

Ob. *Sanjones* puścił się z *Scheveningen* do *Anglij* z depeszami które ma oddać szwagrowi swojemu w *Londonie* Ob. *Otto*.

Rząd *Francuzki* żąda aby korpus wojska naszego do wojska *Francuzkiego* nad *Renem* przyłączyło się. Żądanie to będzie skutecznym, a armia nasza do 32 tysięcy ludzi zostanie przyprowadzoną.

Wczoray ex-Dyrektor *Barthelemi* który tu kilka dni z bratem swoim bawił, wyjechał do

*Paryża*. Wielu mniema, iż będzie posłem przy Rzpltey *Helweckiej*.

Mowią, iż został wysłany od *Buonapartego* kurjer do *Wiednia* wiozący tamże propozycye do pokoju podane dworowi *Londonkiemu*.

Na dniu 21 przejeżdżał spiesźnie przez *Bruksellę* kurjer dążący z *Paryża* do *Berlina*.

Z *Belgium* 10 do 12 tysięcy wojska idzie do *Wandei*. Uzbroione w *Dunkierce* fregaty czekaia tylko na wiatr pomyślny.

z *Konstantynopola* d. 24. Grudnia.

Generał *Kehler* ieszcze się tu znajduje, co pokazuje iż podróż jego do *Syryi* na czas inny jest odłożona.

*Reisefendi* iest bardzo słabym i doktorowie każą się lękać o jego zdrowie.

Sprawiona we *Francyi* przez *Buonapartego* Rewolucya, uczyniła tu mocne wrażenie.

Wiadomości od armij W. Wezyra bardzo są zatrważające. Dzeżar Basza nie tylko mu nie chciał być posłusznym, ale nawet nie dozwolił przeysć przez swoje territorium, zagrażając uderzeniem na niego, ieżeliby niechciał wyisć z *Jassy* leżącej w tymże samym okręgu. W. Wezyr udać się przeto musiał przez góry *Napluzyskie*, gdzie armia jego bardzo wiele dla niedostatku potrzeb ucierpiała.

Potwierdza się pogłoska, iż przednia straż tey armij pod *Gaza* stoiała, atakowana była w końcu Października od *Francuzów* i zupełnie pobita. Milczenie w tey mierze Porty. dowodzi prawdę tey pogłoski. Słychać iż W. Wezyr będzie odwołanym.

Kapitan Basza, zawinął z całą flotą d. 18 Grudnia do portu tutejszego. Ekwipaże okrętów bardzo są kontente z wyprawy, życząc sobie mocno drugą podobną przedsięwzięść, gdyż powrocili z *Palermo* i *Korsu* z bogactwami w towarach, co jednak przy chciwości *Turków* dało powód do wielu bezprawioiw i na końcu Listopada wielu ich za kradzież powiesić musiano.

z *Stokolmu* d. 17. Stycznia.

Rozmaite rozruchy w *Gotenburgu*, *Malmo* i *Norköping* wszczęte, do których niedostatek żywności dał powód, zostały teraz zupełnie uśmierzone. Niechętni ktorzy z tey okoliczności korzystać chcieli, dla wzniecenia większych ieszcze wypadków, są w zamyślach swoich zawiedzeni.

Słychać iż na przyszlą wiosnę kilka okrętów naszych uzbroionych będzie.

z *Kopenhagi* d. 25. Stycznia.

Na przyszlą wiosnę znaczna eskadra uzbroiona u nas być ma. Mowią o 10. okrętach liniowych i 3ch fregatach; już 20. officerów odebrało zlecenie do zaciagu maytkow w rozmaitych okolicach.

Od brzegow Menu dnia 25 Stycz:

Kolumna Francuzka do 12 tysięcy ludzi wynosząca, która była aż do Creuznach wkroczyła, otrzymała nagły rozkaz udania się do Dusseldorfu.

Publiczne pisma głoszą, iż Imperator Rosyjski przyśłał do Arcy-Xiążęcia Karola list w bardzo pięknych wyrazach.

Angielski minister Wikham wyjechał z Augsburga do Monachium, dla zawarcia traktatu subsydialnego, na mocy którego Elektor Bawarski obowiązanie się utrzymywać na żołdzie Angielskim 21 batallionow piechoty. Wojska Bawarskie mają być przyprowadzone do 40 tysięcy ludzi.

Mieszkańcy w Germersheim w Palatynacie postanowili wystawić monument pod Plittesdorff na pamiątkę zabitych pod Rastad posłów Francuzkich. O ogłoszonych dawniej dochodzeniach zabójstwa tego nic teraz nie słyhać.

Pichegru jeszcze dotąd w Augsburgu bawi. Gra on rolę Generała en chef.

W nocy z dnia 21 na 22. rozeszła się trwoga po Manheimie, iakoby Francuzi Ren przeszli, tym czasem był to tylko fałszywy alarm, który sprawiła wielka kra na Renie, która pod Pöters Aue rozbiła się. Pomimo tego iednak zawsze się tam spodziewała w tym lub innym punkcie przejścia przez Ren Francuzow.

z Stockach dnia 24. Stycznia.

Już teraz rzeczą jest nayspewniejszą, iż Arcy-Xiąże Karol przy komendzie zostanie, Doznaienaywiększego przywiązania armii swojej. W Szwaycaryi nie ma teraz więcej nad 26. tysięcy wojska Francuzkiego.

z Fryburga dnia 22. Stycznia.

Wczoraj pomiędzy wojskami Francuzkiemi przed Bazyleą i Rheinfelden widzieć się dały nierazkie poruszenia.

Dnia 17. G. Moreau odwieżał stary i nowy Brisach. W starym rozkazał jeszcze więcej szanowców zakładać.

z Bruxelli dnia 22. Stycznia.

Przechod wojsk do Departamentow zachodnich dotąd nieustaie. Wszystkie prawie korpusy z Flandryi tam się udały. Korpus artyleryi z Douai również tam jest przeznaczony. Konstrypcyini zastępują dawne garnizony.

z Pragi dnia 24. Stycznia.

Dnia 20. przybył tu kuryer Moskiewski z Wiednia z depejami do F. M. Suwarow. PP. Meschel i Roches Kommissarze Angielscy przy-

byli tegoż dnia z Drezna. — Wczora Xże Suwarow odebrał dwóch kuryerow od swego Dworu. Tegoż dnia Generał Rehbinde G. M. Rosyjski wyjechał ztąd do Peterzburga.

Margrabia de Gallo Minister Stanu Króla Sycylij, przybył tu wczora z Peterzburga i ma tu niejaki czas zabawić.

z Ratyxbony dnia 29. Stycznia.

Listy z Czech przybyły, a nawet list samego Xiążęcia Pankration zawierają zgodnie wiadomość, iż wojska Rosyjskie tamże stojące otrzymały rozkaz do nayspędniejszego cofnienia się w głąb Rosyi.

Od granic Austriackich d. 1. Lutego.

F. M. Suwarow d. 20 Lutego w Krakowie był spodziewany. — Korpus Rosyjski pod dowództwem G. Gudowitsch przeznaczone dawniej nad Ren, cofnął się od granicy Gallicyi w głąb swego kraju i poszedł na zimowe leże, a główna kwatery z Dubna do Kamieńca Podolskiego przeniesiona została.

z Moguncyi d. 28. Stycznia.

Adminstracya centralna Departamentu Mont-Tonnerre odebrała urzędową Notę donoszącą iż Konsulowie otrzymali listy iey z powinszowaniem, i że ponieważ te listy zawierają w sobie żądanie przyłączenia, z tej przyczyny odesłane były do Konsyliarzow Stanu zatrudniających się rozdziałem nowo nabytych krajow, co okazuje iż dziewięć nowych Departamentow, do tej rozpoczętej pracy należą.

z Berny dnia 22. Stycznia.

W wielkiej Radzie czytane było pismo usprawiedliwiające Ex-Dyrektorow Laharpe i Secretan, które rozkazano drukować, równie iako i akta Administracyi 3 Dyrektorow od 7. Stycznia. Kommissya wykonawcza ma być wezwana do roztrząśnienia postępowań wszystkich kommissyow Rządowych.

Ob. Jenner minister Pełnomocny Helwecki w Paryżu doniósł naszej kommissyi Wykonawczej, iż okazawszy Ob. Talleyrand polecone sobie depesze, Minister ten po złożeniu ich Konsulom, opowiedział słownie o ukontentowaniu Konsulow, iż nakoniec życzenia umiarkowanych Helwetow były dopełnione; iż Rząd Francuzki przyłożył wszystkich starań dla nadgródnienia poniesionych nieszczęść; iż Konsulowie utrzymywać będą iak nayscisley niepodległość swych sprzymierzeńcow &c.

Konstytucya nasza zupełnie będzie do Francuzkiej podobną, mianowicie co do wyborow i sadu konserwatorow. Przy wprowadzeniu projektu iey Usteri rzekł:

„Konstytucya powinna ustanowić zaręczenie za dobroć wyborów na urzędy publiczne, to jest za połączenie talentów z cnotą każdego urzędnika. To zaręczenie, powinno być jedną z najpierwszych zasad każdej Konstytucyi. Niegraniczone wybory nie dają żadnego zaręczenia. Doświadczenie *Francuzów* i nasze dowodzą tej prawdy. Masa ludu może sądzić o cnotcie każdego kandydata, ale nie o jego talentach, które nie mogą być rozpoznane iak tylko przez osoby takież same talenta posiadające. Przypuściwszy więc że masa ludu będzie dobra, i nieda się obłąkać, to wszelako skutkiem wyborow iey, będzie nayeczęstey cnota z niedostatkiem talentów. Tą Rzpłta tak mało jest usłużona, iak talentami człowieka zepsutego i bez moralności, równie jednym iak drugim przyprawiona być może o zgubę.“

Złożonym z urzędu Dyrektorom zarzucają, iż w ciagneli *Szwajcaryą* w przymierze odporne i zaczepne z *Francyą*, przez co przywieśli ją do czynnego wdania się w wojnę, iż we wszystkim nadto byli ze szkodą oyczyzny swojej przychylni do *Francyi*, iż *Laharpe* miał zamiar na wzór *Buonaparty* rozpuścić obie Rady prawodawcze.--Gdy tymczasem inne ważne zaszły odmiany i partya Dyrektoryatu *Francuzkiego* upadła, wojsko *Francuzkie* odbywało zwyczajną służbę garnizonową do niczego nie mieszając się bynajmniej. *Laharpe*, *Oberlin*, i *Sekretan* w trzech listach wzywali pomocy *G. Müllera*, lecz nadaremnie, *G. Müller* odpowiedział, iż tylko czuwa nad utrzymaniem publiczney spokojności w *Bernie*.

Dnia 12 Stycznia czterech przytomnych członków Kommissyi wykonawczey rozpoczęli sessye swoje.

Następującego dnia Ob. *Glair* nieprzytomny, w liście przyślanym wyraził, iż pomimo słabości zdrowia podeymnie się włożonych na siebie obowiązków.

z *Genui* Dnia 4 Stycznia.

W kraju *Piemonckim* dają się widzieć kupy tak nazwanych *Barbetów*, którzy uderzają na przyjaciół dawnego rządu.

Terroryzm w *Neapolu* dotąd nie ustaie. Nadzwyczajny sąd tamtejszy *Junta* skazał niedawno na śmierć 20 najzasłużeńszych osób przez swoje znakomite talenta; Król jednak za-

mienił wyrok na karę wiecznego więzienia. *Abbamonti* ieden z pomiędzy skazanych (bywszy członek *Prawodawstwa*) sam sobie życie odiał.

Liczba ięczących w więzieniach wynosi do 15 tysięcy ludzi. Republikanie w *Abruzzo* i *Pulij* utworzyli nieiaki gatunek *Wandei*. Chodzą zebrani w kupach od 2 do 3 tysięcy ludzi i w rozmaitych potyczkach wszędzie blią wojska *Krolewskie*.

z *Turynu* Dnia 12. Stycznia.

Dowiadujemy się, iż przybyło do *Nicci* około 2000. rekwizycjonistów *Francuzkich*. Czekało tam jeszcze na 4. do 5. tysięcy wojska. Wielka liczba *Patryotów* *Włoskich* połączyła się w tym mieście pod kommandą Generała *Bozzor* i Adjutanta *Campal*. Generał *Poinsot* znajduje się w *Croce di Marma* blisko *Nicci*. Generałowie *Lemoin*, *Clausel* i *Gardanne* są w *Finale*. Fałszywą było wieścią iakoby ostatni miał być od swoich żołnierzy zabitym. Generał *Serras* stoi w *Loano* w 3. tysięcy ludzi. Generał *Miolis* opuścił stanowisko swoje w górach, a postawił swoje wojska w *Sawonie* i okolicach, a główną kwaterę w *Abriola*. Generałowie *Victor* i *Deveri* są w *Port Maurice* z kilkuset ludźmi. 3. do 400. ludzi zajmują *Monaco*, *Mentone*, *Ventimille* i *St. Remo*. Generał *Gardon* dowodzi wojskiem znajdującym się w *Xięstwach* *Onettes* i *la Pieve*. Ostatni posterunek *Francuzów* jest w *Toico* między *Pieva* i mostem *Navo*.

Od granic *Włoskich* D. 17. Stycznia.

*Francuzi* wkroczyli w okolice *Novi* w zamiarze zabrania magazynów *Austryackich*. Natychmiast wysłano poliki z kilku batalionów piechoty i szwadronów kawalerii złożone z *Tortony* i *Alexandryi*, a inne korpus do doliny *Orba*, gdzie *Francuzi* także wkroczyć zamysłają. Wiadomości z *Turynu* donoszą, iż *Francuzi* cofnęli się, lecz listy z *Medyolanu* twierdzą przeciwnie, iż *Tortona* w stanie oblężenia została ogłoszona. Rzeczą naye pewnością jest, iż od przybycia Generała *Maseny* do *Genui* wielkie poruszenia w wojsku *Francuzkim* widzieć się dają. Załoga *Francuzka* w *Gavi*, składa się z 500. ludzi.

Podług listów z *Wenecyi*, *Kardynałowie* *Mattei* i *Bellinsone* nayewiększe nadzieie mają do dożytkowości *Papieżkiej*. Pierwszy ma mieć większe za sobą kreski, wiadomo jest iż się mocno przyczynił do zawarcia traktatu w *Tolentino*. *Kardynał Ruffo* zachorował i chce opuścić *Konklawe*.

Na zmarłym w stanie świętobliwości *Patryarsze* *Weneckim* lud podarł na drobne kawałki suknie, dla miania z nich relikwiów.

DODATEK

D O D A T E K

DO

GAZETY KORRESPONDENTA

Z WARSZAWY DNIA 11. LUTEGO ROKU 1800. we WTOREK.

z Paryża dnia 24. Stycznia.

Przy pismach tyjących się *Wandei* znajduie się list następujący.

Bernier do G. Hedouville — 8. Nivose (20. Stycz.)

Generale. „Spełniły się twoje i moje życzenia. Dziś o drugiej godzinie pokoy w *Mont-faucon* z wdzięcznością został przyjęty przez wszystkich Szefow i Officerow lewego brzegu *Loiry*. Prawy brzeg poydzie zapewne za tym przykładem, a oliwna roszczka pokoiu zakwitnie na obydwóch brzegach, gdzie się miały wojenne krzewić cyprysy. Obowiązałem Panow *de Baireiller*, *Dubouchet* i *Renou*, ażeby ci tę szczęśliwą wiadomość zanieśli; polecam ich dobroczynności Rządu i twojej. Wpisani fałszywie na fatalną listę 1793 roku, widzieli się ogołoconemi z swoich majątkow; uczynili tę ofiarę potrzebie okoliczności, i nie mniej dla tego pragneli pokoiu, a dla otrzymania onego czynili wszystkie usiłowania, iakie tylko najwyższa gorliwość doradzić im mogła. Oby za to otrzymać mogli nadgodę! Znaydą onę w akcie sprawiedliwości, który ich wymaze z listy. Generale, serce twoje pragnie tego, Rząd ci nadaie władzę, racz przeto wydać ich wyrok. Ten pokoy jest twoim dziełem. Utrzymuy ie Generale przez sprawiedliwość i dobroczynność. Chwała twoja i twoje uszczęśliwienie do tego jest przywiążane. Dla skutecznienia twoich zbawiennych zamiarow uczynię to wszystko co tylko odemnie zależeć będzie. Madrość to nakazuje, ludzkość wymaga. Mój charakter każe mi dopomagać temu wszystkiemu co tylko do uszczęśliwienia ludzi przyłożyć się może. Takie są moje zamiary: znasz ie, a ia odmieniać się nie umiem. Serce moje jest całkowicie dla kraju, w którym mieszkam, a szczęśliwość jego jest najpierwszym moim życzeniem.

(Podpisano) Bernier.

Obywatel Bernier jest to Xiądz z *Wandei*, nader znany od zaccęcia tey wojny, i jeden z nayezywniejszych szefow Rojalistycznych.

Pospieszamy donieść iako urzędową wiadomość o pacyfikacyi 3 Zachodnich Departamentow; sam tylko Departament *la Manche*

zostaie w swoim uporze, lecz mamy przyczynę spodziewać się, iż i on poydzie za przykładem pierwszych (*Dziennik Paryzki*.)

Rząd nie zapomniat ani o zamknięciu listy emigrantow, ani o zdjęciu sekwestru włożonego na dobra tych, którzy lubo tymczasowo wymazani, byli iednak przymuszonymi ustąpić z *Francyi* stosownie do Prawa 19 Fructidor. Te urządzenia wkrotce nastapia.

Podług *Przyziaciela Praw*, rozpuszczenie Szuanow nastapiło dnia 1. Pluvios (21 Stycz.)

Proklamacya Generala Brune do Zachodnich Departamentow. W gówney kwaterze w Angers 29 Nivose (19 Stycznia r. 8.

Obywatele. Agencji Anglij połączeni zbuntownikami, pobudzaią mieszkancow wieyskich, i przysposobiaią nayokropnieysze nieszczęście, nieszczęście wojny domowej. Bez wątpienia gromadzenie się ich było skutkiem namietności i niewiadomości, ale oycowkie Rządu zamiary, miłość iego dla Praw Obywatelskich, bezpieczeństwo własności i wolność sumnienia, dosyć były okazywanemi, ażeby żadney w umysłach wątpliwości niezostawiły. Niech porządek i spokoyność do waszych krajow powroca. Zložcie oręże nieszczęśliwi obywatele, porzucicie te znaki buntu, stancie się *Francuzami*, Oyczyzna wam rozkazuje. Lecz jeżeli na głos iey nieczuli, upierać się będziecie przy waszych zbrodniczych zamiarach, na tenczas nie jestem już iak tylko surowym wykonywaczem Praw wojennych, a wy doznacie calego onych ciężaru. Obywatele, którzy niedopomoga Rządowi, będą w mych oczach iego nieprzyziaciolmi. Czas jest zakończyć tę gorszącą walkę małej liczby przeciwko wszystkim. Chce tego Rząd, wymagaia uciemiężeni, a Rzeczpospolita rozkazuje.

Proklamacya Generala Brune do Armij Zachodu pod dniem 30. Nivose (20. Stycznia) roku 8.

„Koledzy. Rząd dał mi nowy dowod swoiego zaufania, gdy mnie na waszym stawia czele. Znayduię pomiędzy wami tych famych Rycerzow, któremi już dowodziłem, i z któremi często walczyłem. Wkrotce zapewne na-

szę pomyślności powroć pokoy Oycyzynie. Te pomyślności przygotował już Generał *Hedouville* i zezwala na ich zakończenie, przyjmując prawdziwie z woyskową otwartością, miejsce iednego z Leytnantów armij, w której pod *Hoszem* tyle nabywał chwały, i w której świeżo tak wami dobrze kierował, iż szacunek samego nieprzyziaciela, zaręcza mu dwoistą z woyny i polityki chwałę. Wszystkiego się chwycił, ażeby wspierać dobroczynne Oycow Oycyzyny zamiary. Lecz waleczni żołnierze i w tymto nawet czasie, gdy Rząd czerpa wszystkie swojej mądrości rzrodła, to jest przebaczenia i tolerancyi, ażeby Ludowi *Francuzkiemu* nadać pokoy i uszczęśliwienie; nasi wieczni nieprzyziaciele pobudzają przeciwko Rzeczypospolitej departamenta zachodnie. *Anglik* rzuca na nasze brzegi orężę i przekupstwo, lecz wy macie orężę i cnoty. Łatwowierni wieśniacy zwiedzeni od obłudników, którzy pod pozorem wsparcia, upodlają ich i obdzierają, nie opóźnią się zapewne z uznaniem swojego smutnego błędu, i znaydą Rząd, który przebacza; lecz ci którzy wierni *Anglikom* dopomagacze, nie złożą broni, są w naszych oczach *Anglikami* lub zdrajcami Oycyzyny. Przykro jest zaitę dobywać przeciwko *Francuzom* orężę; lecz oni sami wyrzekają się swojej Oycyzyny, oni sami biorą się przeciwko niej do broni, a my za nasz kray i wolność potykać się będziemy: wkrótce łagodność lub siła uczynią was zwycięzcami, a w tenczas stokroć szczęśliwszy gdy was będę mógł poprowadzić w miejsca, do których was powołuje chwała. Zalecam wam ściśle zachowywać karność: utrzymujcie ona sławę i honor. Wydaię najwyższemu kommissarzowi rozkaz, ażeby przez nayprzyzwoitsze sposoby dostarczał woysku płacy, żywności i obuwia. Zabraniam wszystkim innym prócz niemu i umocowanym od niego nakładać rekwizycye, i te w każdym przypadku powinny być przezemnie potwierdzone i podpisane. Gdy przypadek marszow przymusi woysko żyć u mieszkańców, Szefowie kolumn odpowiadać będą osobiście za popełnione wszystkie bezprawia. Urządzenia przez szanownego mego poprzednika dane, zostaną się w swojej mocy. Generał Dywizyi *Debelle*, jest iednym z Leytnantów Armij. „

(Podpisano) G. Kommen: *Brune*.

Dziennik urzędowy względem nowego wyładowania do *Wundei* wyraża: Zdaie się, iż ciekawość publiczna nie może przestać na prawdziwych zdarzeniach. Naprożno pomnażają się wypadki dla nasycenia oney: trzeba iey koniecznie przywidzieć, a skrzętni dostarczy-

ciele zawsze są do iey usług gotowi. Im to jest winna doniesienie o wylądowaniu do *Quiberon Moskalow*.—Nowiniarze wzięli sobie podobno tę dewizę: *wynayduy a będziesz żył*. Spuszczają się oni na nierozmyślność w czytaniu, i na nierozsadek w powtarzaniu. Widzą, iż publiczność tyle jest łatwą w uwierzeniu, ile ci, którzy do niej przemawiają, są skłonnemi do przesadzania. To tylko jest złe, iż gdy jest zwiedziona, smuci się i miesza. Nie możnażby się na to namyślić, ażeby iey nie donosić iak tylko samą prawdę, gdy ta dostateczną jest na usprawiedliwienie nadziei, i wpoienie ufności.

*Wypis z instrukcyi Generała kommanderującego armią zachodu.*—„Departamenta *Jlle i Villaine*, brzegow *Północnych i Morbihan* są ogłoszone za wyjęte z pod konfitytucyi. Generał dywizyi będzie mógł wyjąć z pod konfitytucyi okręgi departamentow *Finiſterre*, leżące w buntowniczych kantonach. Generałowie nakażą ażeby wszystkie miasta miały w pogotowiu przynajmniej pięć lub sześćset ludzi pod bronią; liczba ta znacznie będzie pomnożoną w ludniejszych miastach; Obywatele majątnieysi uzbroją się własnym kosztem. Każde miasto odpowie za spokojność wsiow w okręgu przez Generała dywizyi oznaczonym, a który podług ludności rozciągać się będzie od dwóch do mil dziełćciu. Urzędnicy publiczni, właściciele nabytych dóbr narodowych, i krewni obrońców Oycyzyny będą pod opieką okręgów w których ten Artykuł ogłoszonym zostanie. Generałowie odnowią gwardye narodowe formując w nich kompanie grenadyerow i strzelców i mianując szefow. Gwardye narodowe są właściwie pod rozkazami kommandantow woennyh. Potrzeba korzystać z wszystkich okoliczności dla przekonania mieszkańców wielkich miast, iż tak ich ośobiście iako i majątkow bezpieczeństwo wymaga, ażeby mieli postać odważną, któraby wstrzymywała rozbójników od napadania aż na same siedliska, ażeby starać się ich ogłodzić przeszkadzając dowozowi zboża. Miasta szczegulniey do własney obrony obowiązane będą, wymagając małych załogi. Cała Policya garnizonow i stanowik należeć ma do Generałow i kommandantow woennyh, którzy przepiszą tam stofowny do okoliczności porządek, co iednak podpadać ma pod approbacyą Generała dywizyjnego. Kommandanci wraz z Administracyami departamentowemi i muncypalnemi oraz kommissarzami rządowemi, utrzymywać będą potrzebne związki dla nakładania podatkow, przesyłania sobie wiadomości &c. Administracye podadzą Kommissarzow którzy od nich będą

żądani. Familie których dzieci są z szuanami, ponosić mają koszta wojenne; zboże i bydło nie będzie im płacone; ma się jednak zapobiegać zdzierstwom. Generałowie dywizyjni są umocowani do ogłoszenia nieprzyjaciółmi *Francuzkiego* Ludu tych miast, w którychby się szuani otwarcie bronili. Każda okolica sprzyjająca iawnie szuanom, podpadnie kontrybucyi umiarkowanej do swej ludności. Wszyscy mieszkańcy odpowiedzą jedni za drugich, a ich bydło będzie zabrane aż do całkowitego opłacenia kontrybucyi, która składana być powinna prosto do kaszów poborców, pod odpowiedzialnością komendantów.

*Przyjaciel Praw* donosi, iż w bitwie blisko *Mans* stoczony, zabito lub do niewoli zabrano 8 tysięcy Szuanów, ta bitwa trwać miała przez 8 godzin.

Ob. *Caillard* dawny Minister *Francuzki* w *Hadze*, w *Peterzbргу*, nakoniec w *Berlinie*, mianowany został archiwistą związków zewnętrznych.

Bank *Francuzki* ogłosił swój akt affocyacji. Kapitał jego składać się będzie z 30 millionów monety metalicznej, podzielony na 30 tysięcy akcyów.

Na mocy wyroku Konsulów pod 28 *Nivose* dom Oratorium i należący do niego bywszy kościół, oddany jest do dyspozycji Ministra skarbowego iako mający służyć do utworzenia banku *Francuzkiego*. Wszystkie fundusze kaszy umarzające będą oddawane do tego banku.

Donoszą z *Genui* pod dniem 8. Na zachodnim brzegu nastąpiło zawieszenie broni w *Novi* i *Ziaccarello* z wzajemnym przyrzeczeniem ostrzeżenia się 24 godzinami przed rozpoczęciem kroków nieprzyjacielskich. Oczekujemy tu z wielką niecierpliwością na powrót kuryera wysłanego do *Paryża* dla approbacyi lub nagany nowo wprowadzonego tymczasowego rządu; oczekujemy także instrukcyów na ostateczną organizacyą Konstytucyjnego i stałego Rządu.

Dwa statki *Francuzkie* powracające z wyspy *Francuzkiej* świeżo do *Lorient* przybyłe uwiadomiły nas, iż w tej osadzie zawsze panuje duch jednomyślny, to jest wierności i przywiązania do *Francyi*. Zgromadzenie kolonialne zapewnia Rząd o swej przychylności do *Rzpltey*. Lecz stan tej wyspy nie jest tak iak dawniej kwitnący, i ma iey zbywać na wielu potrzebach. (*Publiciste*)

Ob. *Villers* Vice Kommissarz marynarki pisze z okrętu *Genereux* znajdujacego się w stanowisku *Tulońskim* pod d. 16 *Nivose* (6 *Stycznia*) Dywizya pod komendą Vice Admirala *Perec* nie czeka już iak tylko na przyjazny wiatr do wypłynienia; składa się z okrętu

*Genereux*, i z korwet *la Badine*, *la Fauvette*, *la Sunspareille*, i *la Ville de Marseille*; naładowana jest żywnościami i amunicyą wojenną. Uzbieraia także fregatę *l'Egyptienne* od 40 armat 24 funtowych.

Mowią, iż wielka liczba teatrów *Paryzkich* zmniejszona będzie do ośmiu. Mają bydż zachowane Teatr kunsztów, *Rzpltey*, *Favart*, *Feydeau*, *Vaudeville*, i *Montansier*, oraz dwa w miejscu zwanym *Boulevards*.

Pewna kobieta wymyśliła zgromadzenie kobiet na ulicy *Thionville*. Jest to pewny rodzaj Akademii literackiej, gdzie uczone kobiety są zapraszane dla rozmawiania, roztrząsania, czytania swoich pism i wzajemnego oświecania się.

Mylnie było doniesiono, iakoby P. *de Musquis* Ambassador Hiszpański miał być odwołanym. *Maffredo* wyjeżdża do *Best*.

General *Massena* wyjechał d. 11 t. m. z *Marsylii*, dla udania się na obięcie komendy nad Armią Wiołką.

Hrabia *de Toussaint* ma być dziś przed kommissyą wojenną stawiony.

Wiadomość o śmierci *Championetta* przywieziona tu była przez jednego z iego Adiutantów Ob. *Haguoy*, który aż do iego zgonu znajdował się przynim. Ten General miał lat 37. Mowią iż Departament *la Drome* przedsięwziął wystawić mu pamiątkę w *Walencyi*, niemniej iako i innym wojownikom przez niego wymienionym, którzy na placu honoru polegli. Jako to: OOb. *Point i Argot* we *Włoszech*, *Bon* w *Syryi*, *Rougnas* w *Aboukir*. *Championnet* w chorobie swojej zajęty był iedynie potrzebami armii. Ustałwicznie pytał się czy statki z żywnością nie przybyły, czy Austriacy pobitemi zostali.

Zaraza trwa zawsze w Departamentach Południowych pobliskich kraiom Wiołskim. Najwięcej ludzi wymarło z tej choroby w *Nicci* i okolicach.

z *Paryża* dnia 25. *Stycznia*.

General *Massena* wydał z swojej główniej kwatery w *Antibes* Proklamacyą do armii *Wiołskiej*.

*Buonaparte* ułożył plan kampanii na wiosnę. Ten plan przyspieszy nam koniecznie pokoy. Czynią się już w woyłku przygotowania na zrobienie wielkiego ciosu.

Dziennik urzędowy ogłosił dziś następujące nowe wiadomości z *Wandei*.

Lift G. *Hedouville* dnia 1. *Pluioze* (21 *Stycznia*.)

Dywizya Szuanów pod komendą *Chatillona* przyjęła pokoy. Ta dywizya zajmuie część Departamentów *Mayenne* i *Loiry* oraz niższej *Loiry* położoney na prawym brzegu *Loiry*. Dystrykt *Craon* Departamentu *Mayenne*, i lewego brzegu Departamentu *Ille i Villaine*. Potrzeba od tego odłączyć Dystrykt *Chateauneuf*, który ma swoy lud uzbroiony w *Sarthe* i *Mayenne*. Te kupy będą mocno ścigane, jeżeli nie poydą za przykładem *Dautichamp* i *Chatillona*. Spodziewam się, iż *Prevallais* mający swoich stronników w *Depar: Ille i Villaine*, również się podda. General koment: *Bruneuderzy* tak dzielnie na *Isela Georges*, iż przez to zapewne całkowicie ta zawzięta wojna zakończoną będzie.

(Podpisano) *Hedouville*.

W *Angers* d. 30 *Pluioze* (20 *Stycznia*.)—Dwaj szefowie Szuanów, którzy nieodstępnie znajdowali się na wszystkich konferencyach w *Ponanie Cande* i innych miejscach, wysłali wczora wieczorem nadzwyczajnego kuryera z szczęśliwym doniesieniem o pacyfikacyi lewego brzegu *Loiry*. Woyłka znajdujące się na rozmaitych stanowiskach *Wandei* będą dziś rozpuszczone. Właściciele i dzierżawcy zstąpią się przy swej broni. To nagle Szuanów postanowienie zdaie się być natchnione obecnością Adiutanta *Buonaparty Du-oc*, który był w nadzwyczajnym poselstwie do *Berlina* wysłany, a który przybywszy dnia 17 do *Angers*, zatrzymał się tam tylko przez

dwa dni, poczym do *Paryża* powrócił. Trzej bywsi *Lafowie Szuanow* Hrabia *de la Tribouille* i dwaj jego Adiutanci przybyli dnia wczorajszego wieczorem do tego miasta. Wszyltko spodziewać się każe rychłego zawarcia pokoju na prawym brzegu. *Chatillon* żąda go ułilnie, a *Dandigné* spodziewany był wczoraj w *Angers* z podroży *Paryżki*.

*Dnia 1 Pluiose* (21 *Sycznia*.) — Bywsi szefowie *Szu-anow* którzy przywiezli wiadomość o pokoju na lewym brzegu, zamienili już swoją białą kokardę na troykołorową, co jest najlepszym ich łączności zakładem. Pokazali się na spektaklu ozdobieni temi znakami, a natychmiast Orkestra z powszechnemi oklaskami zagrała: *Gdzież może być lepiej* etc. Dziś spodziewamy się podobnychże wiadomości od *Dywizji Bourmont*.

Bank *Francuzki* ma odprawić każdego roku powszechne zgromadzenie. Kieruje nim 15 Regentów czyli Dozorców; każdy Akcyonalista jest przez to samo członkiem generalnego zgromadzenia, dywidenda akcyow urządziła się co sześć miesięcy, i opłacana jest na okaziciela w *Paryżu* przez kasę bankową lub w głównych miejscach Departamentów. Akcyonalista oddawać będą do banku swoje części w następujących terminach. Jedną ćwierć w miesiącu *Ventose* roku 8, drugą w miesiącu *Floreale*, trzecią w *Mesidor*, czwartą w *Fructidor*. W przypadku nie złożenia zapisanej summy lub iey części, Akcyonalista utraci swoje prawo, odpada od dywidendy, a złożony za-datek będzie mu powroconym. Akt przystąpienia podpisany będzie przez *Perreux, Leconte, Canteleu, Mallet, Demantort, Perrier, Perreé, i Robilland*.

Ob. *Borzoł* skończył już marmurowy monument, który na pamiątkę *G. Hoche* armia *Sambry i Mozy* z żo-l-du swego opłacała.

*Sycies* bawi się zawsze w *Mignand* pod *Poissy* u Ob. *Deerelot*, przyjeżdża jednak co 10. dni do *Paryża* dla przeydowania w Senacie.

*Buonaparte* zatrudnia się w każdym dniu przez 18. godzin interellami królówiem.

Dzienniki tutejsze umieszczają *List z Konstantynopola* pod dniem 25. *Listopada*, w którym wyrażono jest, iż *W. Wezry* resztę wyniszczoney armii swojej do 15. tylicy tylko ludzi wynoszący rozstawił obozem na granicy *Syryjskiej*, gdzie się ślepy *Egipt* zaczynał i tam czynił przygotowania do dalszej podroży. Tym czasem *G. Kleber* wyruszył do *Elarish* dnia 22. *Pozdzicznika* naprzeciw *Wezryowi*: Korpus jego składało się z 2000. dragonij i huzarów, a tylicą kawalerji wielbładowej i z dywizji lekkiej, artylleryi. Z korpusem tym okazywał przez pułynie dla zabrania tyłu obozowi nieprzyjacielskiemu, gdy tym czasem inne wojsko od 10. tylicy piechoty zbliżało się do nieprzyjaciela na półtorej godziny drogi. *W. Wezry* maly czynił odpor i uciekł spieszenie do *Damaszku*, zostawiając zwycięzcom oboz swoy, bagaże i do tylicą ienów. *Francuzi* nałożyli w prowincji *Gaza* znaczne kontrybucye mianowicie w oliwie i tytuniu, na czym *Egiptowi* teraz zbywa. *W. Elarish* zostawiając inżynierow dla wzmocnienia fortecy, udali się nazad do *Egiptu*. Jeńcy *Turecy* do 10. tylicy wynoszący, muszą pracować około fortyfikacyow w *Elarish*.

# PUBLICANDUM.

*Da die Sachsische Brauerey auf der Szolce vom 1ten Junij d. J. auf ein oder mehrere Jahre verpachtet und deshalb den 1ten Martz a. e. eine öffentliche Licitation gehalten werden soll, so koennen Pachtlustige sich an diesem Tage Vormittags um 9 Uhr auf der Königl. Krieger und Domainen Kammer, im hiesigen Landes Collegien Hauße einfinden, und allda, wenn ihnen vorher die Bedingungen unter welchen die Verpachtung geschehen soll, bekannt gemacht sein werden, ihre gebotne verlaubarben*

*lassen. Ein jeder, der mitbiethen will, muß übrigens dafür sorgen, daffer gleich bey der Licitation entweder durch beybringung eines gültigen Documents oder durch Erlegung eines drittels von der Pacht summe hinlängliche Sicherheit für sein Gebot leisten kann, indem ohne dies keiner zugelassen werden wird. — Warschau den 17ten Januar 1800.*

Koenigliche Südpreussischen Krieger und Domainen Cammer.  
DE HOYM.

*Browar Saski* na Szulgu ma być wypuszczony w dzierżawę na rok lub lat kilka od 1. *Czerwca* r. b. i tym celem publiczna licytacya na dniu 1. *Marca* roku tegoż odprawiać się będzie. Zyczący sobie takowey arędy, mogą się znajdować w dniu wzmiankowanym przed południem o godzinie 9. na *Kamerze* *J. K. Mci* *Wojenno-Ekonomiczney* w domu tutejszych Magistrat Rzadowych, a powziawszy tam wiadomość o warunkach, pod iakimi takowe zadzierzawienie ma nastąpić, oświadczyć się z wielością oferty. Z resztą każdy chcący licytować, winien starać się o to, aby zaraz pizy tym Akcie bądź produkował ważny iaki dokument, albo też złożył trzecią część okarowaney przez siebie summy dzierżawney, i aby względem oferty jego dostatecznie mieć można bezpieczenstwo, gdyż bez takowey pewności nikt do licytacyi nie będzie przypuszczonym. — Dan w *Warszawie* dnia 17. *Sycznia* 1800. roku.

*Kamera* *J. K. Mci* *Pruss* *Południowych* *Wojenno-Ekonomiczna*.

## OBWIESCZENIE

względem nabycia *Dóbr* *Ziemskich* i *Miejskich* po *Schultzowskich*, czyw ogólności, czyli częściami przez podanie *Noty* do *Kommissji*

*Kommissja* wspólna przez *Najiasniejsze* dwa *Dwo-ry* *Cesarzkie* i *Królewsko-Prulki* do upadłych *czesciu* *Ban-kow*, to jest: *Uur*: *Piotra* *Teppera*, *Karola* *Schultza*, *Fryderyka* *Cabrity*, *Prota* *Potockiego*, *Macieja* *Eyszkiewicza*, i *Dawida* *Heyzlera* wyznaczona —

Oszczędnosc wszelkich wydatkow mając w celu, kiedy przekonywa się, że dobra *Mociny* i *Łonianki* *Ziemskie*, iako też dobra *Żlomackie* zwane, *Magazynu* i domy na *Szolen*, oraz domy na *ulicy* *Królewskiej*, i inne *Miejskie* do *maszy* *Schultzowskiej* należące, pierwzje przez *Przedsie*: *Regencya* *Warszawska*, drugie przez *Magistrat* *Sprawiedliwosci* tegoż *Miasta*, w oznaczonych terminach, trzykrotnie licytowane były, z których lednie wcale przez nikogo nie zaliczywane, względem zaś drugich lubo licytowanych, *Kommissja* do determinowania kupna onych dotąd dla nikogo z licytujących nie skłoniła się. Zatem chroniąc *maszę* od kosztow na ekspedycyone dalszej licytacyi nieochylnych, przedglwizła niniejsze podać *Obwieszczenie*: *Iz ktoby sobie życzył takowych* *Dóbr*, czyli *to* *Ziemskich*, lub *Miejskich* w ogólności, lub w częsciach nabyć, zaczynając od urzędowey *taxy* (którą na *kantorze* *administracyi* *Schultzowskiej*, w *domie* *Teppera* *owskiego* zwanym, przy *ulicy* *Miodowa* *stoiącym*, odbywającej się, każdego czasu przeyrzeć można) takowey przez *Notę* do *Kommissji* swej zgłosić się ma, gdzie stowrą do *fuzności* otrzyma *Rezolucyę*. — Działo się w *Warszawie* na *sesji* *Kommissji* dnia 18. *Sycznia* 1800.

*RACZYNSKI* *Prezes*.

(*L. S.*) *W. LALEWICZ* *S. K. B. Regent mpr.*

## DONIESIENIA.

Uwiadomia się *Kredytorowie* *maszy*, niegdy *Jozefa* *Kwicińskiego*, i *Jana* *Szanowskiego*, że na dniu 10. *miesiaca* *Sycznia* roku bieżącego został zrobiony tych obydwóch *masz* *sądowy* *Inwentarz* przez *W. Konsyliarza* *Sydow*, i tegoż *lamego* dnia *JW. General* *Wodzisłki* *osobiscie*, zaś *W. Hieronim* *Moraczewski* przez swego *Pelhomocnika* zdawszy *rachunki* z *pięciu* *kluczy* *Intryty* i *Expensy* złożył swoje *Administracya*, która natych miał przez tegoż *W. Sydow* oddana została *JP. Antoniemu* *Krzyżanowskiemu* *Sądowiemu* *połanowionemu* *Administratorowi*.

*Dom* *Zapolskich* na *Nowym* *Swiecie*, przy *ulicy* *wiejskiej* *Nro* 1729. z wszelkimi przyległościami jest do przedania, w każdym czasie *referencya* do *Murgrabiego* tegoż domu któren ma zlecenie okazać go.

*Kamior* *tey* *Gazety* *jest* *na* *Ulicy* *Sto-Jakubskiej* *w* *Kamienicy* *JP.* *Haugla* *Nro* 11. *pod* *znakim* *Okretnu* *na* *pierwszym* *piętrze*. — *Exemplarz* *kosztuje* *gr.* 20.